

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Берендєєвої Анастасії Ігорівни
на дисертацію Голинської Людмили Олександрівни
«Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в
Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань
08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження «Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» зумовлена низкою чинників, що відображають як загальнодержавні пріоритети, так і специфіку функціонування правоохоронної системи в сучасних умовах. Професійне навчання поліцейських в Україні є об'єктом адміністративно-правового дослідження, оскільки становить собою врегульовану адміністративно-правовими нормами сукупність суспільних відносин. Ці відносини виникають, розвиваються та видозмінюються у зв'язку з нагальною необхідністю формування нового кадрового складу органів та підрозділів Національної поліції України, а також підтримання стану готовності особового складу поліції до ефективного виконання службових та оперативних завдань. Це досягається шляхом формування, актуалізації та вдосконалення їхніх знань, умінь і практичних навичок.

Дослідження правових та організаційних аспектів професійного навчання поліцейських набуває особливої актуальності у контексті сучасних викликів та трансформацій, які переживає система правоохоронних органів України. Одним із ключових чинників є процес реформування правоохоронної системи, що зумовлює необхідність постійного оновлення підходів до підготовки поліцейських кадрів. Йдеться не лише про базове навчання, а й про безперервне підвищення кваліфікації та перепідготовку, які забезпечують здатність ефективно реагувати на динамічні запити суспільства та новітні виклики.

Суттєвий вплив на зміст і форми професійного навчання справляє складне та мінливе безпекове середовище, що потребує від поліцейських не лише фахової компетентності, а й вміння діяти у кризових та нестандартних

ситуаціях. У цьому контексті професійна підготовка має бути спрямована на формування адаптивності, стресостійкості та аналітичного мислення. Не менш важливим аспектом є необхідність дотримання прав людини та впровадження європейських стандартів у діяльність поліції. З огляду на євроінтеграційні прагнення України, професійне навчання має бути гармонізованим із міжнародними нормами, зокрема у сфері захисту прав і свобод людини, що вимагає глибокого осмислення відповідних стандартів і практик у процесі підготовки поліцейських.

Окрему увагу слід приділяти формуванню високоморального та професійно підготовленого кадрового складу. Сучасне українське суспільство очікує від поліцейських не лише ефективного виконання службових обов'язків, а й демонстрації чесності, доброчесності, правової культури та етичної поведінки. У цьому контексті якісна система професійного навчання виступає визначальним чинником забезпечення відповідності персоналу очікуванням громадськості. Крім того, важливою є оптимізація використання матеріальних і людських ресурсів у сфері підготовки поліцейських. Раціональне управління освітніми процесами дозволяє досягти максимальної ефективності при використанні бюджетних коштів і кадрового потенціалу, забезпечуючи стійкий розвиток людського капіталу правоохоронних органів.

З огляду на наведене обрана тема дисертаційного дослідження Голинської Людмили Олександрівни є надзвичайно актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертанткою загальними та спеціальними методами наукового пізнання. Було використано ряд методів, характерних для наукової роботи з юридичних наук, зокрема: логіко-семантичний, аналізу і синтезу, порівняльно-правовий, системно-функціональний, метод групування, структурно-логічний тощо. Методи і прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих

висновків та рекомендацій щодо внесення змін до чинного адміністративного законодавства в частині удосконалення професійного навчання поліцейських в Україні.

Наукові положення, рекомендації та висновки, сформульовані у дослідженні Л.О. Голинської, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це зумовлено використанням об'єктивних даних щодо стану організації та функціонування системи професійного навчання поліцейських, а також відображенням актуального змісту національного законодавства, що регламентує публічно-правові відносини у відповідній сфері. Зазначене дослідження спирається на сучасні наукові здобутки в галузі адміністративного права, загальної теорії права та публічного управління, а також враховує практичні аспекти реалізації професійної підготовки працівників поліції, що забезпечує його прикладну цінність і теоретичну значущість.

Робота є однією із перших спроб на науковому рівні підняти питання, пов'язані з потребою сучасного переосмислення сутності та значення професійного навчання поліцейських. З урахуванням сучасних підходів, наявних у юридичній науці, Л.О. Голинська формулює основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертаційній праці, та концептуальні засади її розв'язання, а також спрямовує одержані результати на розробку питань, які пов'язані із підвищенням рівня професійного навчання поліцейських.

Дисертанткою здійснено аналіз підходів стосовно розуміння сутності як у цілому професійного навчання, так і того, що застосовується відносно поліцейських в Україні. У роботі розкривається сутність професійного навчання поліцейських через призму адміністративно-правового дослідження, де воно постає як його об'єкт. З огляду на це сутність професійного навчання поліцейських в Україні як об'єкт адміністративно-правового дослідження визначено як врегульовану адміністративно-правовими нормами сукупність суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток, видозміну у зв'язку з необхідністю формування

нового кадрового складу органів і підрозділів Національної поліції України, а також підтримки стану готовності особового складу поліції до виконання службових та оперативних завдань шляхом формування, підтримання в актуальному стані та вдосконалення його знань, умінь і практичних навичок (с. 39).

Доцільно підтримати позицію дисертанки з приводу того, що нормативно-правова основа професійного навчання поліцейських представлена сукупністю нормативно-правових актів, виданими найрізноманітнішими суб'єктами, на підставі яких з урахуванням юридичної сили окремого з таких актів, здійснюються нормативно-правова регламентація даної сфери суспільних відносин. Такі нормативно-правові акти визначають як загальні засади професійного навчання поліцейських, так і здійснюють нормативно-правову регламентацію даної сфери по окремим напрямам як то: визначають правовий статус суб'єктів даних суспільних відносин; встановлюють правові засади забезпечення належного функціонування даної сфери; регламентують особливості здійснення окремих різновидів професійного навчання поліцейських; тощо (с. 49).

Виокремлено та охарактеризовано основні принципи професійного навчання поліцейських, які поділено на три групи: 1) загальні принципи: верховенство права, законність, рівність і недопущення дискримінації; 2) принципи, пов'язанні із реалізацією особою права на здобуття освіти: прозорість і відкритість, доступність, наступність, академічна доброчесність і свобода, політична нейтральність; 3) спеціальні принципи: взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства, етичність, службові обмеження (с. 54-59).

Особлива увага приділена суб'єктам професійного навчання поліцейських в Україні, яких було класифіковано за їх груповою приналежністю: 1) загальнодержавні: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; 2) суб'єкти, відповідальні за формування та/або реалізацію державної політики у сфері здійснення

професійного навчання поліцейських: Міністерство освіти і науки України; Міністерство внутрішніх справ України; Національна поліція; 3) суб'єкти, відповідальні за реалізацію окремих різновидів і напрямів професійного навчання поліцейських в Україні: заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України; заклади професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління Національної поліції; відділи професійного навчання управлінь кадрового забезпечення, тренінгові центри, а також інші структурні підрозділи Головних управлінь Національної поліції в областях України; 4) міжнародні суб'єкти професійного навчання поліцейських: CEPOL, KMCS, ACREC тощо (с. 81-82).

Доведено, що під порядком здійснення професійної первинної підготовки поліцейських слід розуміти врегульовану приписами чинного національного законодавства діяльність уповноважених державою суб'єктів щодо набуття поліцейськими, яких вперше прийнято на службу комплексу спеціальних знань, умінь і навичок, необхідних для виконання завдань поліції, що здійснюється протягом встановленого законодавством терміну, внаслідок чого особа отримує освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», підтвердженням чого є диплом установленого законодавством України зразка (с. 106).

Дисертанткою доведено, що в сучасних умовах належна підготовка поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання є надзвичайно важливим аспектом забезпечення публічної безпеки та порядку, в цілому ефективного виконання завдань, що покладені на органи та підрозділи Національної поліції України. Здійснено аналіз особливостей підготовки поліцейських у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання (с. 121-124).

Зроблено висновок, що службова підготовка поліцейських є визначена на нормативно-правовому рівні система взаємопов'язаних заходів,

спрямованих на систематичне та планове закріплення й оновлення необхідних знань, умінь і навичок працівників поліції, розвиток їх професійних компетенцій і психологічної готовності до виконання службових завдань. З огляду на сьогоденні реалії, дисертанткою наголошується на необхідності перегляду змістовного наповнення службової підготовки працівників поліції наступним чином: правова підготовка; бойова підготовка; фізична підготовка; вибухотехнічна підготовка; домедична підготовка; психологічна підготовка; безпека життєдіяльності (149).

Дисертанткою здійснено аналіз проблем нормативно-правової регламентації професійного навчання поліцейських, які мають бути розв'язані комплексно, як шляхом прийняття нових нормативно-правових актів, що регламентують питання професійного навчання поліцейських, так і перегляду основного масиву чинного адміністративного законодавства з акцентом на підзаконні нормативно-правові акти.

Положення наукової новизни можуть бути використані для проведення наукових досліджень, удосконалення законодавства, що регламентують питання професійного навчання поліцейських в Україні.

Основні результати дослідження викладено в чотирьох наукових статтях, опублікованих у наукових фахових юридичних виданнях України та десяти тезах доповідей і повідомлень на конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане авторкою самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень та практичної діяльності авторки.

Аналіз структури дисертаційного дослідження показує, що основний зміст роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом та предметом дослідження. Загальний науковий рівень дисертації дозволяє позитивно оцінити її зміст і визнати її завершеною працею, у якій авторка досягла мети дослідження. Дисертація оформлена відповідно до нормативних вимог і стандартів, передбачених для такого типу досліджень.

Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю,

без технічних недоліків. Основні положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються послідовністю, аргументованістю та завершеністю.

Встановлюючи значущість для науки і практики результатів дослідження, проведеного Л.О. Голинською, варто вказати, що воно вирішує наукову задачу, пов'язану із розробкою ефективної моделі професійного навчання поліцейських в Україні. Наведені в роботі пропозиції можуть бути спрямовані на підготовку проектів законів про внесення змін та доповнень до чинних законодавчих актів з метою вдосконалення механізму організації професійного навчання поліцейських в Україні та вдосконалення існуючої системи професійного навчання поліцейських із врахуванням потреб сьогодення.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію Голинської Людмили Олександрівни, доцільно зупинитися на ряді її дискусійних положень.

1. У підрозділі 1.1 «Сутність професійного навчання поліцейських в Україні як об'єкта адміністративно-правового дослідження» дисертанткою здійснено науковий аналіз змісту категоріального апарату, зокрема понять «професійна підготовка» та «професійне навчання». Обґрунтовано, що в сучасній науковій літературі існує значна кількість підходів до тлумачення сутності зазначених категорій як загалом, так і в контексті підготовки поліцейських в Україні. У зв'язку з цим, під час публічного захисту доцільним видається отримати більш чітке роз'яснення позиції дисертантки щодо змістового наповнення та співвідношення понять «професійна підготовка поліцейських» і «професійне навчання поліцейських».

2. У підрозділі 1.3 «Суб'єкти професійного навчання поліцейських в Україні» дисертанткою виокремлено та досліджено відповідну систему суб'єктів професійного навчання, серед яких відповідне місце відведено міжнародним партнерам: СЕРОЛ, КМЄС, АСРЕС, тощо. Втім, авторкою не зазначено, яким саме чином зазначені суб'єкти можуть залучатися до

професійного навчання поліцейських в Україні, тож під час публічного захисту доцільно почути думку дисертантки щодо таких форм залучення.

3. У підрозділі 3.1 дисертаційного дослідження авторка здійснює аналіз зарубіжного досвіду організації професійного навчання поліцейських, наголошуючи на тому, що в більшості країн світу питання підготовки кадрів у правоохоронній сфері розглядаються як пріоритетні. Такий підхід забезпечує формування високопрофесійного поліцейського корпусу, здатного ефективно виконувати завдання із забезпечення правопорядку та громадської безпеки. У зв'язку з цим, під час публічного захисту доцільним було б з'ясувати позицію дисертантки щодо того, досвід якої саме держави є найбільш релевантним та доцільним для імплементації в українську систему професійного навчання поліцейських з метою її подальшого вдосконалення.

4. У підрозділі 3.2 «Напрями вдосконалення адміністративного законодавства, що регламентує питання професійного навчання поліцейських» дисертанткою робиться висновок про необхідність розробки нового Положення «Про заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання», що має бути затверджено спільним наказом МВС України та МОН України. Запропонована дисертанткою ініціатива є актуальною та обґрунтованою з огляду на сучасні потреби розвитку системи професійного навчання поліцейських. Водночас доцільним вбачається конкретизація зазначеної пропозиції шляхом розроблення її структурного наповнення або представлення проєкту відповідного нормативно-правового акту, що дозволило б надати їй більшої прикладної значущості та практичної спрямованості.

Зазначене не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

Таким чином, дисертація «Правові та організаційні засади професійного навчання поліцейських в Україні» є актуальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке розв'язує важливу наукову проблему, за

ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною придатністю здобутих результатів відповідає за змістом спеціальності 081 «Право», вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка – Голинська Людмила Олександрівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**Доцент кафедри
адміністративно-правових дисциплін
інституту права та безпеки
Одеського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Анастасія БЕРЕНДЄЄВА